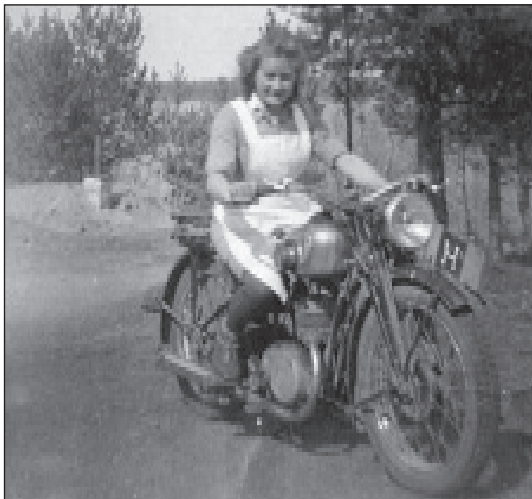

**Eero Patja paistaa perunakakkaroita
veljiensä Laurin ja Olavin kanssa
Sakkolan Haparaisissa 1934.**

Lotta Ilmi Rytty Hovinkylästä.

SAKKOLAN KYLÄT TUVASTA TUPAAN 1939, Sakkolan historiaa II
Hannu J. Pauku

ULKOASU JA TAITTO:
Marjo Ristilä-Toikka

JULKAISIJA:
Sakkola-Säätiö, Lempäälä

2. uudistettu painos
ISBN 978-952-67047-4-6

PAINO: Saarijärven Offset Oy, 2009

Sisällysluettelo

Esipuhe	4
Lukijalle	6
Tällainen oli Sakkola	9
Kiviniemi	23
Kottila	55
Tikansaari	61
Viiksanlahti	65
Kasarmila (Kiviniemen kasarmi)	73
Valkjärvi	89
Lupra	97
Haitermaa	105
Pannusaari - Voloska	119
Sipilänmäki	129
Karhola	147
Kirkonkylä - Luprikkala	157
Purpua	171
Haparainen	175
Kelja	191
Volossula	201
Vilakkala	207
Lohijoki	223
Kaarnajoki	227
Taipaleen Lautta (Kaarnajoki)	237
Riiska	239
Järisevä (Riiska)	257
Lapinlahti	259
Hovinkylä	277
Petäjärvi	289
Ryhmä (Petäjärvi)	309
Ojaniemi	313
Röykkylä	325
Suvanto-Säätiö	339
Sakkola-Säätiö	344

Esipuhe

Ilmestyessään vuonna 1951 Sakkolan Historia oli ensimmäisiä luovutetun alueen pitäjänhistorioita. Teoksesta voi tuskin osoittaa mitään selviä puutteita – ainakaan sellaisia, jotka asettaisivat sen arvon erityisen tarkastelun alle – mutta keskustelua on pitkin vuosia käyty asioista, jotka siitä joko kokonaan puuttuvat tai jotka ovat jääneet vähemmälle huomiolle.

Samanlaista keskustelua on käyty monenkin pitäjänhistorian ilmestymisen jälkeen. Parhaiten ovat selviytyneet ne, joiden ilmestyminen on syystä tai toisesta siirtynyt myöhäisempään ajankohtaan. Niiden historiatoimikunnilla on ollut aikaa käsitystensä selkeyttämiseen ja sen seikan selvittämiseen, millaisena historia parhaiten palvelisi oman pitäjän elossa olevaa väestöä sekä tulevia sukupolvia ja antaisi mahdollisimman selkeän kuvan edeltäjien elosta ja olostä siinä ympäristössä, jossa esivanhemmat kotiseutuansa rakensivat.

Sakkolan Historiassa on jääty kaipaamaan mm. tarkempaa, kylittäin etenevää kuvausta, jonka avulla voitaisiin jälkipolville elävöittää havainnollisesti pitäjän alue luonnonolosuhteineen, erikoispiirteineen ja asukkaineen. Tällainen historiankirjoitus voisi tuoda menneen ajan elämän lähemmäs ihmisiä ja heidän arkista elämäänsä.

Lähes kolmen vuosikymmenen aikana asiasta keskusteltiin useaan otteeseen, ja eräässä vaiheessa jo kerättiin kokeiluluonteisesti valokuviakin kokoelman aikaansaamiseksi. Kuvia saatiinkin, mutta erityisen kuvateoksen julkaisemisesta kuitenkin luovuttiin.

Vuosi 1980 oli ratkaiseva asian edistymiselle. Suvanto-Säätiön valtuuskunta asetti kokouksessaan toimikunnan, jonka tehtäväksi annettiin laatia selonteko siitä, olisiko vielä näin pitkän ajan kuluttua mahdollista saada aikaan teos, joka toisi jotain uutta ja täydentävää Sakkolan Historiaan.

Noin vuoden kestäneen työn jälkeen toimikunta päätyi ehdottamaan, että säätiö julkaisisi teoksen, jossa kuvattaisiin Sakkola vuonna 1939 kylä kylältä ja talo talolta. Havainnollistamisessa päätettiin käyttää apuna karttoja ja valokuvia, ja kyläkuvauksissa haluttiin tuoda esiin kyläyhteisön ja asujaimiston erityispiirteet niin tarkoin kuin mahdollista.

Valtuuskunta hyväksyi toimikunnan selonteon ja velvoitti toimikunnan – nyt historia-toimikunnaksi nimettynä – ryhtymään välittömästi suunnitelman toteuttamiseen. Historia-toimikunnan puheenjohtajana on ollut säätiön hallituksen puheenjohtaja Yrjö Raaska, sekä jäsenenä säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Eero Kurikka, konttorinhoitaja Esko Kallonen ja maanviljelijä Uno Pulakka. Toimikunta kutsui ulkopuoliseksi asiantuntijajäseneksi yhteiskuntatieteiden tohtori Väinö Huuskan.

Toimikunta piti tärkeänä, että teoksen varsinainen kirjoittaja olisi mukana jo aineiston keräämisvaiheessa. Kirjoittajaksi saatiin fil.maisteri Hannu J. Paukku, joka on isänsä kautta sakkolalaista sukua. Kartat on piirtänyt HuK, toimittaja Martti Pulakka yhdessä Hannu Paukun kanssa.

Aineiston kerääminen toimikunnan määrittelemältä pohjalta osoittautui kuviteltua vaikeammaksi. Tarkan ja yksityiskohtaisen kuvan saamiseksi jouduttiin haastattelemaan kymmeniä entisiä sakkolalaisia. Silti ei voida olla ehdottoman varmoja, että tiedot jokaisen talon ja jokaisen asukkaan kohdalta pitäisivät aivan tarkalleen paikkansa,

Esipuhe

vaikka se on ollut toimikunnan tavoitteista tärkein. Tietojen tarkistamisen vuoksi toimikunta on joutunut kokoontumaan varsin usein, ja lisäksi kirjoittaja on tehnyt tutkimuksia lakkautettujen seurakuntien arkistossa.

Ratkaisut ja päätökset ovat olleet yksimielisiä ja kirjoittajan ja toimikunnan välinen yhteistyö saumatonta ja luottamuksellista. Historiatoimikunta haluaakin kiittää maisteri Hannu Paukkua vaivalloisen ja monesti hankalan työn onnistuneesta suorittamisesta.

Tohtori Väinö Huuska ansaitsee kiitoksen asiaa kohtaan osoittamastaan mielenkiinnosta sekä näkemyksistään, jotka ovat monesti selkeyttäneet toimikunnan näkemyksiä. Suvanto-Säätiön hallitusta ja valtuuskuntaa toimikunta kiittää luottamuksesta, jota ne ovat osoittaneet antaessaan näinkin suuritöisen teoksen aikaansaamisen suhteellisen pienen toimikunnan vastuulle.

Suurimman kiitoksen ansaitsevat kuitenkin ne lukuisat tässä mainitsematta jäävät sakkolalaiset, joiden antamat tiedot ovat mahdollistaneet teoksen julkaisemisen. Heidän avullaan on voitu hankkia tietoja ja selvittää suuri joukko sellaisia yksityiskohtia, joiden merkitys on ollut korvaamaton teoksen onnistumiselle.

Nyt ilmestyvä teos kuvaa Sakkolan sellaisena kuin se oli ennen sotia, ja täydentää Sakkolan Historia -teosta menemällä lähemmäs ihmistä ja yksityiskohtia, jotka yleisessä historiallisessa esityksessä jäävät vähemmälle huomiolle.

Historiatoimikunta toivoo, että nämä kaksi teosta yhdessä pystyisivät kirkastamaan vielä elossa olevan asujaimiston muistikuvia sekä antamaan tuleville sukupolville kuvan, jossa mennyt kotiseutu ja sen historian luoneet ihmiset yhdistyisivät näyttämään, millaiset olivat sakkolalaisten elinolot ja elinehdot, se elämänmuoto, joka nyt on jäänyt jo yli neljän vuosikymmenen taakse.

Ruovedellä, maaliskuussa 1983

Historiatoimikunnan puolesta
UUNO-A. PULAKKA

Sakkolan historiatoimikunta 1983. Vas. Esko Kallonen, Uuno Pulakka, Martti Pulakka, Hannu J. Paukku, Yrjö Raaska, Eero Kurikka ja Väinö Huuska.

Lukijalle

Tämän kirjan kyläkuvaukset on laadittu kyläläisten tekemien kirjallisten esitysten, haastattelujen, Suvannon Seudussa ja Karjala -lehdessä olleiden kirjoitusten sekä vuonna 1951 ilmestyneen Sakkolan Historiaa -teoksen pohjalta. Kunkin kylän esittelyssä on pyritty kokonaiskuvan antamiseen, sillä kaikki lukijat eivät ehkä lue muuta kuin oman sukunsa kotikylän kohdan.

Matrikkeliosan laatimisessa on runkona käytetty eri kylistä koottuja perhekohtaisia tietoja asukkaiden perhesuhteista, ammateista, harrastuksista jne. Näiden tietojen täydentämiseksi on arkistoissa selvitetty kirkonkirjojen ja henkikirjojen avulla sakkolalaisten syntymäajat ja syntymäpaikat sekä paikkakunnat, minne he ovat sotien jälkeen muuttaneet. Kirjassa esitetyt muuttokohteet ovat sakkolalaisten lopullisia sijoituspaikkoja, minne he ovat viimeistään seurakunnan lakkauttamisen yhteydessä muuttaneet kirjansa. Muuttoajankohdat eivät siis ole todellisia vaan virallisia. Todellisuudessa kaikki sakkolalaiset muuttivat Sakkolasta viimeistään kesällä 1944 venäläisten suurhyökkäyksen alettua Kannaksella. Arkistotietojen avulla on varmistuttu myös siitä, että kaikki Sakkolassa talvisodan puhjetessa asuneet ihmiset on otettu mukaan. Perheiden lapsista on otettu mukaan kaikki, jotka ilmenevät Sakkolan viimeisestä kirkonkirjasta, vaikka he eivät olisi syntyneetkään Sakkolassa.

Karttapiiirrosten avulla on pyritty esittämään kunkin sakkolalaisen asuinpaikka välittömästi ennen talvisodan puhkeamista. Talojen sijainti on selvitetty kyläläisten muistitiedon varaisesti, joten niiden sijoittamisessa saattaa olla pieniä epätarkkuuksia. Yli 40 vuotta vanhojen asioiden tarkka muistaminen tuottaa usein jo iäkkäille ihmisille melkoisia vaikeuksia.

HANNU J. PAUKKU

Sakkolan kunnanvaltuusto 1939.

Toisen painoksen lukijalle

Kesällä 1983 ilmestyi silloisen Suvanto-Säätiön kustantamana Sakkolan kylät tuvasta tupaan 1939 -teos. Silloin 30 vuotta sitten, kun teoksen aineistoja alettiin kerätä, oli vielä useita hyvämuistisia Sakkolassa aikuisiässä asuneita haastateltavia tarjolla. Olihan katkerasta rauhasta ja evakkoon lähdöstä kulunut vasta 40 vuotta.

Suvanto-Säätiön hallitus ja valtuuskunta tekivät kauaskantoisen päätöksen ryhtyessään toimeen koko Sakkolan pitäjän asujaimiston yksiin kansiin saattamiseksi ja jokaisen talon ja tuvan kartalle merkitsemiseksi. Tämä teos on ensimmäinen näin laaja kirja, jossa kaikki pakkoluovutetun kunnan asukkaat on merkitty perhetietoineen samaan kirjaan ja jokaisen asukkaan asuinpaikka merkitty kartalle.

Kirjalla on ollut todella runsaasti käyttäjiä kotiseutumatoilla sekä sukulaisten ja tuttavien syntymäpäivien ajankohdan selville saamiseksi. Itsekin olen monen sakkolalaisen suvun kotipaikat löytänyt peruskartan ja Sakkolan kylähistorian asukasluetteloiden ja kyläkarttojen avulla.

Kirjasta otettiin 2000 kappaleen painos, jonka kuviteltiin riittävän hamaan tulevaisuuteen saakka. Toisin kuitenkin kävi. Teos myytiin loppuun ja uuden painoksen ottaminen tuli välttämättömäksi kovan kysynnän vuoksi. Neuvostoliiton kaatuminen 1990-luvun alussa ja vapaa pääsy kotipaikoille lisäsi kiinnostusta esivanhempien asuinsijoihin.

Uutta painosta varten vanhan painoksen teksti skannattiin digitaaliseen muotoon. Tässä toimenpiteessä muodostuu runsaasti virheitä, koska ohjelma ei osaa lukea kaikkia kirjainmerkkejä oikein. Olen vaimoni Marittan kanssa oikolukenuk kaikki tekstit ja toivon, ettei uuteen painokseen ole tullut lisää uusia virheitä. Ensimmäisen painoksen virheet on pyritty korjaamaan niiltä osin kuin olen tietoja saanut.

Uudistetussa painoksessa ovat samat perhekohtaiset tiedot ja kyläkartat kuin vanhassakin painoksessa. Joidenkin perheiden kohdalla on myös Sakkolan seurakunnan lakkauttamisen jälkeisiä tietoja niiltä osin kuin niitä on minulle ilmoitettu. Pääsääntöisesti syntymä- ja kuolinaikoja on seurattu vuoteen 1949.

Teoksen kuvitusta on uudistettu, koska Sakkola-Säätiön kuva-arkistoon on saatu runsaasti ennen julkaisemattomia valokuvia. Toivottavasti kirjalle löytyy jatkossakin käyttöä ja uusia lukijoita. Kiitän vaimoani Marittaa kaikesta siitä tuesta, jonka olen saanut tämän kirjan oikolukemisessa ja muissakin Karjalaan ja Sakkolaan liittyvissä harrastuksissani. Kiitokset myös kirjan ulkoasusta vastaavalle Marjo Ristilä-Toikalle ja kirjan kustantamisesta vastaavalle Sakkola-Säätiölle.

Punkalaitumella, marraskuussa 2009

HANNU J. PAUKKU

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja